

ע"פ 49199/05/18 - מדינת ישראל נגד מחלבות גד (שיווק - 1992) בע"מ, עזרא כהן פרחיה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

ע"פ 49199-05-18 מדינת ישראל נ' מחלבות גד (שיווק - 1992) בע"מ ואח'

לפני כבוד השופטת עמיתה מרים סוקולוב
מדינת ישראל
מערערים
ע"י ב"כ עו"ד עופרה אורנשטיין
נגד
משיבים
1. מחלבות גד (שיווק - 1992) בע"מ
2. עזרא כהן פרחיה
ע"י ב"כ עו"ד דן צפיר

פסק דין

בפני ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט השלום בת"א (כב' השופטת ת. שחם קינן) מיום 16.4.18, לפיו זוכו המשיבים מהעבירות נשוא כתב האישום.

הרקע

נגד המשיבים הוגש כתב אישום בגין זיהום מים, עבירה על סעי' 20 ב(א) ו- (ב') יחד עם סעי' 20 כא' לחוק המים תשי"ט - 1959 (להלן: "**חוק המים**") הזרמת שפכים שריכוזם עולה על המותר עבירה על תקנה 3(ה) לתק' המים, הפרת תנאים ברישיון עסק עבירה על סעי' 14 לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח 1968 (להלן: "**חוק רישוי עסקים**") יחד עם פריט 4.6 א' לצו רישוי עסקים, הזרמת שפכים בריכוז העולה על המותר וכן עבירה על סעי' 20 כב' לחוק המים ועבירות לפי סעי' 15(2) לחוק רישוי עסקים.

בכתב האישום צוין כי איגוד ערים דן לאיכות הסביבה התקין דוגם אוטומטי בשוחה שאוסף את שפכי המשיבים ונלקחו דגימות שהכילו שפכים תעשייתיים וסניטריים של המחלבה/המשיבה והללו נבדקו ונתגלו חריגות כמפורט בכתב האישום.

עוד נאמר בכתב האישום כי בתאריכים שונים, נערכו ביקורות שפכים ונלקחו דגימות מתא הניטור וגם בבדיקות הללו התגלו חריגות מהתקן המותר. צוין כי במעשים הללו הפרו המשיבים את תנאי רישיון העסק.

המשיבים כפרו בעובדות כתב האישום ונשמעו ראיות במשך כשלוש שנים וסיכומים.

בית משפט קמא קבע בהכרעת דין מפורטת ומנומקת כי הדגימות שנלקחו על ידי הדוגם המורכב, הכילו שפכים תעשייתיים וסניטריים ולא רק שפכים תעשייתיים כנדרש על פי החוק וספק אם דגימות החטף היו נקיות מזיהום חיצוני או משפכים סניטריים. עוד נקבע, כי קיים ספק אם תוצאות הדיגום הללו, מאחר והדגימות לא נלקחו על פי הנוהל שצורף לחוות דעת ההגנה, מדויקות. משלא הוסרו הספקות הללו, זיכה בית משפט קמא את המשיבים מהעבירות שיוחסו להם בכתב האישום.

להלן בקליפת אגוז טענות המערערת.

1. בית משפט קמא שגה בקובעו כי המערערת לא הוכיחה את הטענה לפיה ביצוע הדיגום של שפכים תעשייתיים יחד עם סניטריים מקל על המשיבה. בית משפט קמא התעלם מדברי העדים דניאל סלומון, אורלי אביעם וברוך ובר בעניין זה.
2. טענת המשיבים לפיה מוצרי חלב נשפכו לזרם הסניטרי ועל כן, עוותו תוצאות הדגימות, הינה טענה שקרית וכבושה ונטל הוכחתה על המשיבים.
3. שגה בית משפט קמא, כאשר קבע, כי דיגום החטף נעשה שלא בהתאם לנוהל של משרד הבריאות שהוגש (נספח 1 לנ/19). הנוהל דן, איננו מחייב את מעבדת אקודן או את המשרד לאיכות הסביבה המסמך את מעבדות הבדיקה. כתב ההסמכה הוא המחייב את המעבדה.
4. עדת המערערת גב' מחייה לא אומתה בחקירה הנגדית עם טענות המשיבה בעניין לקיחת הדגימות.
5. גם אם היו נזילות שמן לשוחת הבדיקה, לא היה בהן כדי להשפיע על ריכוז הכלורידים שנמצא גבוה וחורג מהמותר.
6. טענות מומחה ההגנה מר גיא גלאור בעניין ערבוב השפכים התעשייתיים עם הסניטריים והזרם החוזר, הן השערות בעלמא שכלל לא הוכחו על ידי המשיבים.
7. שגה בית משפט קמא, כאשר קבע, כי התעורר ספק האם הדגימות נלקחו מהשוחה המצוינת ברישיון העסק ולכן קיים ספק אם המשיבים הפרו את תנאי רישיון העסק. לטענת המערערת, הדגימות נלקחו מהשוחה האחרונה שלפני מערכת הביוב הציבורית, ואין ללמוד מנוסח רישיון העסק כי יש לקחת את הדגימות דווקא מהשוחה הראשונה שלאחר מתקן קדם הטיפול.

דין והכרעה

לאחר ששמעתי באריכות רבה את טיעוני ב"כ שני הצדדים, ועיינתי בחומר הראיות שבתיק בית המשפט קמא, שוכנעתי כי דין הערעור להידחות מהטעמים שיפורטו בהמשך.

כאמור, המערערת ביצעה שני סוגי דיגומים בשפכי המשיבים על מנת לבדוק האם היו חריגות מהתקנים שנקבעו בחוק. האחד, דיגום מורכב או הדיגום האוטומטי והשני דיגום חטף. מהכרעת דינו של בית משפט קמא עולה, כי הן הדיגום המורכב והן דיגום החטף נעשו בניגוד להוראות החוק ושלא בהתאם לנהלים. על כן, התעורר ספק בלב בית משפט קמא, בנוגע לאמינות מימצאי הבדיקות שנערכו על פי הדיגומים הללו.

בהתאם לתקנות המים, ההגדרה של "שפכים" היא "פסולת נוזלית המיועדת לסילוק ממפעל, למעט

שפכים סניטריים". האיסור חל על הזרמת שפכים שריכוז המזהמים בהם עולה על האמור בתקנות

הללו. כך, שיש לבדוק שפכים תעשייתיים של המפעל בלבד, ללא מיהולם עם שפכים סניטריים.

לעניין הדיגום המורכב - בית משפט קמא קבע כי הדגימות שנלקחו מהדיגום המורכב כוללות הן שפכים תעשייתיים והן שפכים סניטריים וזאת בניגוד להוראות החוק.

הנטל מוטל היה על המערערת להוכיח כי השפכים נבדקו כדין ובהתאם להוראות התקנות והנהלים.

אין חולק כי השפכים שנבדקו בדוגם המורכב, היו מהולים שפכים תעשייתיים ושפכים סניטריים. (חוות דעתה של אורלי אביעם - ת/1). השוחות בהם בוצעו הדיגומים, הדיגום האוטומטי ותא הניטור היו סמוכים זה לזה ולדברי מומחה ההגנה מר אמתי אבנון, שבדבריו נתן בית משפט קמא אמון, תיפקדו כשוחה אחת. (נ/19 ופרוטוקול הדיון בעמ' 156 ו- 157).

הן בבית משפט קמא והן בערעור, טענה ב"כ המערערת כי מיהולם של השפכים הסניטריים עם התעשייתיים רק מחזק את החריגות שנמצאו, שכן ריכוז המלחים והכלורידים של השפכים הסניטריים נמוך מריכוזם בשפכים התעשייתיים, כך שללא השפכים הסניטריים הריכוז בהם היה אף גבוה יותר. ב"כ המערערת טענה זאת בהסתמכה על אמירות שונות של עדיה. אולם, אין חולק כי לא נערכו בדיקות בנושא. לא נבדקו שפכים סניטריים בלבד ולא נערכה השוואה בין התוצאות למרות שניתן היה בנקל לבדוק זאת.

הנטל במקרה שלפנינו, מוטל היה על המערערת מאחר ובהתאם לחוק היה עליה לערוך בדיקות לשפכים תעשייתיים בלבד, וזאת היא לא עשתה. אם ביקשה, המערערת להוכיח את טענתה לפיה המיהול פעל דווקא לטובת המשיבה,

הנטל מוטל עליה לערוך את הבדיקות המתאימות ולהוכיח זאת. לא ניתן ללא עריכת בדיקות מתאימות לקבוע מעבר לספק סביר כנדרש כי במקרה שלפנינו מיהולם של השפכים התעשייתיים עם הסניטריים נתן תוצאות "טובות יותר" מבחינתה של המשיבה ולא חמורות יותר, לגבי ריכוז החומרים האסורים בשפכים התעשייתיים.

באשר לבדיקות החטף - בית משפט קמא נתן אמון בדבריהם של מומחי ההגנה, מר גיא גלאור והמהנדס אמתי אבנון. מהנדס אמתי אבנון ציין בחוות דעתו - נ/19 ובעדותו כי בשוחות שנבדקו "... יש סיכוי לזרימה חוזרת משוחה המשכית, קרוב מאוד המתמלאת בשני זרמים בו זמנית תעשייתיים

וסניטריים ויש חשש גדול לזרימה חוזרת המעוותת את התוצאות".

גם עדת המערערת גב' אורלי אביעם העידה בעניין כי אחד החסרונות של דיגום החטף "שהוא נותן הרבה פעמים ערבוב עם השפך הסניטרי" (עמ' 20 לפרוטוקול).

עוד העיד מומחה המשיבים כי בשוחה ממנה נלקח הדיגום גם קיים חשש לזיהום חיצוני לאור מיקום השוחה במגרש החניה מחוץ למפעל, במקום בו קיימת תנועה ערה של כלי רכב ומשאיות הגורמת לזיהום מתמיד על פני הכביש.

למערערת היו השגות שונות בנוגע למומחיותם של מומחי המשיבים ומהימנותם.

אולם, כידוע ערכאת הערעור ככלל איננה נוטה להתערב בממצאי מהימנות שקבעה הערכאה הראשונה, אשר שמעה את העדים והתרשמה מדבריהם ולא זה המקרה שמן הראוי לעשות כן.

לבית משפט קמא הוגש על ידי המשיבים נוהל הדיגום של משרד הבריאות לבדיקת השפכים בביוב.

המומחה אמתי אבנון העיד כי הדיגום נעשה בניגוד לנוהל זה. (חוות דעתו נ/19).

המערערת התנערה מנוהל זה וטענה כי איננו מחייב את המשרד לאיכות הסביבה וכי המעבדה בדקה

את הדגימות על פי נוהליה.

לא הוגש על ידי המערערת נוהל אחר באשר ללקיחת דגימות משפכים בביוב לבדיקה. לא סביר בעיני כי כאשר קיים נוהל של משרד הבריאות בנוגע לדיגום שפכים בביוב, שמשרד ממשלתי אחר יתנער ממנו כלא היה וזאת מבלי להציג נוהל אחר מחייב מטעמו, בנוגע לדיגומי השפכים שבוצעו.

המערערת הגישה את ת/27, לפיו מוסמכות מעבדות איגוד ערים דן מטעם הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, אולם המסמך דנן איננו מתייחס כלל לנוהל נטילת דגימות.

באשר למיקום בו נלקחו בדיקות החטף: עדת המערערת גב' אורלי אביעם לא נכחה בדיגומים שנערכו למעט שניים ולא ידעה באיזו שוחה נלקחו הדגימות. (עמ' 17 לפרוטוקול).

גב' מחייה - עדת המערערת לא העידה כי תא הניטור הוא השוחה הראשונה מיד לאחר מיקומו של מתקן קדם הטיפול כנדרש. לדבריה הדגימות בחטף נלקחו מהשוחה האחרונה לפני הכניסה למערכת הביוב העירונית המרכזת את כל השפכים (עמ' 45 שורות 5-6).

עדה זו גם לא ציינה בעדותה כי לקחה את הדגימות בהתאם לנוהל של משרד הבריאות. לא תארה כי ניקתה את השוחה, ואף לא כי לקחה את הדגימה בכיוון הזרם כנדרש.

ב"כ המערערת מלינה על כך, שב"כ המשיבים לא חקר בחקירתו הנגדית את העדה ולא שאלה האם ביצעה את הפעולות הללו. אם אכן עדותה של העדה בעניין סיפקה את ב"כ המשיבים, מדוע היה עליו לחקור אותה בחקירה נגדית על כך? הוא רשאי היה בהחלט להסתפק בחקירתה הראשית ואין כל פגם בכך.

בית משפט קמא אימץ את דברי מומחה ההגנה המהנדס אמתי אבנון, בהם נתן אמון, לפיהם הדגימות לא נלקחו מהשוחה הראשונה מיד לאחר מתקן הטיפול המפעלי, בתוך חצר המפעל, אלא בשוחה רחוקה יותר, שם קיים לדבריו חשש כבד לחדירת זיהום ושפכים סניטריים.

המומחה מטעם המשיבים גיא גלאור אשר גם בדבריו נתן בית משפט קמא אמון, טען כי הדגימות היו צריכות להילקח בשוחה הראשונה לאחר מתקן הטיפול (TA-4) ולא בתא הניטור והעובדה שנציג המשיבים הסכים לכך שהדגימות תילקחנה מתא הניטור, איננה מלמדת על כך שזו אכן הייתה השוחה המתאימה ללקיחת הדגימות לבדיקות.

בהתאם לרישיון העסק, יש לערוך את הבדיקות בשוחה הראשונה לאחר מתקן דגם הטיפול (TA-4)

מאחר ובדיקות החטף לא נערכו בשוחה הראשונה אלא מספר שוחות אחריה (בין TA-8 לבין TA-9)

קבע בית משפט קמא ובצדק, כי לא הוכח מעבר לספק סביר כי המשיבים הפרו את תנאי רישיון העסק כנטען. אף לא הוכח מעבר לכל ספק סביר, מהטעמים שציינ בית משפט קמא, כי המשיבים גרמו בפועל לזיהום המים.

לסיכום, אני מאמצת את מסקנותיו של בית משפט קמא, לפיהן הדגימות שנלקחו על ידי הדוגם

המורכב מכילות שפכים סניטריים ותעשייתיים וזאת בניגוד לחוק וקיים ספק אם דגימות החטף נקיות משפכים סניטריים או מזיהום חיצוני אחר. יודגש, כי הדגימות הללו אף נלקחו בניגוד לנוהל משרד הבריאות וכאמור לא הוגש נוהל מחייב אחר בעניין. בית משפט קמא קיבל בעניין זה את דבריו של מומחה ההגנה גיא גלאור לפיהם השוחה הראשונה לאחר מתקן קדם הטיפול מסומנת TA-4 בעוד השוחה ממנה נלקחה הבדיקה לפי עדותה של גב' מחייה (תא הניטור) מרוחקת ממנה 4 שוחות.

מכל הטעמים המצטברים הללו, זוכו המשיבים מחמת הספק.

לאחר שבחנתי את שיקוליו של בית משפט קמא וקביעותיו, אינני סבורה כי שגה בהם, אשר על כן, אני דוחה את הערעור.

ניתן היום, ט' טבת תשע"ט, 17 דצמבר 2018, בהעדר הצדדים.